ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 76ον ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ, 1940. Ἀριθ. 11

ΑΝΕΞΑΝΤΛΗΤΟΣ ΠΗΓΗ ΚΑΙ ΑΚΑΤΑΒΛΗΤΟΣ ΔΥΝΑΜΙΣ

«Εἰς τὸν αἰῶνα, Κύριε, διαμένει ὁ λόγος Σου.»
(Ψαλμ. ριθ΄. 89).

Ἡ ἐτησία Κυριακὴ τῆς Ἁγίας Γραφῆς μᾶς δίδει εὐκαιρίαν νὰ μελετήσωμεν τὴν ἀνεκτίμητον ἀξίαν καὶ τὴν ἀνυπέρβλητον δύναμιν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν ὅτι ἡ πνευματική μας ζωὴ θὰ ἦτο ἄνευ στηρίγματος, ὁ δρόμος μας θὰ ἦτο πολὺ σκοτεινός, χωρὶς τὴν βοήθειαν καὶ τὸ φῶς τῆς Βίβλου. Ἐὰν ἡ ἔλλειψις ὑλικῆς τροφῆς σημαίνῃ κίνδυνον διὰ τὸ σῶμά μας, ἡ ἔλλειψις καθαρᾶς καὶ ἀδόλου πνευματικῆς τροφῆς σημαίνει κίνδυνον διὰ τὸ πνεῦμά μας. Τροφὴν ἐν τούτοις διὰ τὸ πνεῦμα δὲν εὑρίσκομεν πουθενὰ ἐκτὸς τῆς Γραφῆς.

Ἡ Ἁγία Γραφὴ εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ἀληθείας. Εἶναι ἡ πηγὴ τῆς πνευματικῆς ἀποκαλύψεως. Εἶναι τὸ θησαυροφυλάκιον τῆς ψυχῆς. Ἐκεῖ εἶναι φυλαγμένοι θησαυροὶ ἀνεκτιμήτου ἀξίας, ποῦ ἀναμένουν τὸν ἐπιμελῆ ἐρευνητὴν διὰ νὰ τοὺς ἀνακαλύψῃ. Εἰς τὰς σελίδας της ὁμιλεῖ ὁ Θεός. Ἀπ᾿ ἀρχῆς μέχρι τέλους, ἀπὸ τῆς Γενέσεως μέχρι τῆς Ἀποκαλύψεως, πνέει τὸ Θεῖον Πνεῦμα. Ὅ,τι εἶχε νὰ φανερώσῃ ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον περιέχεται ἐκεῖ. Ὅ,τι ἔκαμεν ὁ Θεὸς διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐξιστορεῖται ἐκεῖ, καθὼς καὶ ὅλα ὅσα ὁ Θεὸς ὑπόσχεται. «Ὅλη ἡ Γραφὴ εἶναι θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς ἐκπαίδευσιν τὴν μετὰ τῆς δικαιοσύνης· διὰ νὰ ἦναι τέλειος ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, ἡτοιμασμένος εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν» (Β΄. Τιμοθ. γ΄. 16—17). Ἐὰν ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τὴν πηγὴν αὐτήν, ἀμέσως περιπίπτομεν εἰς σύγχυσιν καὶ χάος. Οὔτε τὴν προέλευσίν μας, οὔτε τὸν προορισμόν μας, οὔτε τὸν Πλάστην μας γνωρίζομεν. Δὲν εἶναι παράδοξον ὅτι οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐκκλησίαι ἀκόμη, ἔχουν βυθισθῇ εἰς πλάνας καὶ σκότος, ἀφοῦ παρεμέρισαν τὸν φέγγοντα λύχνον. Ὁ Λόγος τοῦ Κυρίου διαμένει εἰς τὸν αἰῶνα ὡς ἡ μόνη αὐθεντικὴ πηγὴ τῆς πνευματικῆς ἀληθείας. Ἀληθῶς ἐγράφη ἀπὸ ἀνθρώπους—καὶ τόσον διαφορετικοὺς μάλιστα ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἔζησαν ἕκαστος, τὴν κοινωνικὴν θέσιν, τὴν μόρφωσιν κτλ. Ἀλλὰ πάντες οἱ συγγραφεῖς τῶν διαφόρων βιβλίων τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης δὲν ἔγραψαν ἀφ᾿ ἑαυτῶν: «ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου κινούμενοι ἐλάλησαν οἱ ἅγιοι ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ» (Β΄. Πέτρ. α΄. 21).

Ἡ Ἁγία Γραφὴ εἶναι ὁδηγὸς εἰς τὴν ζωήν μας, τόσον τὴν ἐπίγειον, ὅσον καὶ τὴν οὐράνιον. Ἐὰν ἐπιθυμῇς νὰ κτίσῃς τὸν οἶκόν σου ὄχι ἐπάνω εἰς τὴν ἄμμον ἀλλ᾿ ἐπὶ στερεοῦ βράχου, ἀκολούθησον τὰς ὑποδείξεις της. Κανείς ποτε

δὲν ἐζημιώθη ἀκολουθῶν τὰς ἀρχὰς τῆς εἰλικρινείας, τῆς τιμιότητος καὶ τῆς φιλαληθείας, ἅς ὑποδεικνύει ἡ Γραφή. Πρὸς στιγμὴν δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ εἰς μειονεκτικὴν θέσιν ἀπέναντι ἄλλων, οἵ ὁποῖοι χρησιμοποιοῦν δόλον καὶ ἀπάτην· ἀλλ' εἰς τὸ τέλος θὰ φανῇ πόσον μεγαλήτερον εἶναι τὸ κέρδος του. Χρησιμοποίησον τὴν Γραφὴν εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ζωήν σου καὶ θὰ ἀντιληφθῇς πόσον πολύτιμος καὶ ἀναντικατάστατος ὁδηγὸς εἶναι. Ρυθμίζει τὰς σχέσεις τῶν συζύγων πρὸς ἀλλήλους κατὰ τρόπον τόσον ἁρμονικόν· θέτει ὡς βάσιν τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην, τὴν ἀμοιβαίαν ἐκτίμησιν καὶ τὴν ἀμοιβαίαν θυσίαν. Τὰ τέκνα ἐμπνέονται ἀπὸ σεβασμὸν καὶ ὑπακοήν, ἀλλὰ καὶ οἱ γονεῖς διδάσκονται στοργήν, τρυφερότητα, ὑπομονήν. Εἴπετε μου ποῦ ἀλλοῦ θὰ τὰ εὕρωμεν αὐτά; Δὲν διδάσκονται εἰς τὰ σχολεῖα τοῦ κόσμου καὶ ἀντιλαμβανόμεθα πόσον μᾶς εἶναι ἀπαραίτητα.

Ἀλλ' ἐὰν διὰ τὴν ἐπίγειον ζωήν μας ἡ Γραφὴ ἦναι φωτεινὸς ὁδηγός, ***πολὺ περισσότερον εἶναι τοιαύτη διὰ τὴν αἰώνιον, τὴν οὐράνιον ζωήν μας.*** Διότι μᾶς ὁδηγεῖ εἰς τὸν Χριστόν, ὅστις εἶναι ἡ ζωὴ ἡμῶν. «Αὕτη εἶναι ἡ αἰώνιος ζωή, τὸ νὰ γνωρίσωσι Σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ τὸν ὁποῖον ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστὸν» (Ἰωάν. ιζ'. 3). Ἀπὸ τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν μέχρι τῶν Εὐαγγελίων καὶ τῶν Ἐπιστολῶν λάμπει ἡ μορφὴ τοῦ Χριστοῦ. «Αἱ Γραφαὶ μαρτυροῦσι περὶ ἐμοῦ», εἶπεν ὁ Κύριος. Ἐὰν θέλωμεν νὰ γνωρίσωμεν τὸν Χριστιανισμὸν ἀπὸ τὴν πηγήν του, ὀφείλομεν νὰ καταφύγωμεν εἰς τὰς Γραφάς. Ἐκεῖ μᾶς ἀποκαλύπτεται ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, τὸ «ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ ὁ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ»· ἐκεῖ μᾶς ἀποκαλύπτεται ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ θυσιασθεὶς διὰ τὴν σωτηρίαν μας· ἐκεῖ Τὸν βλέπομεν ἀναστάντα ἐκ τῶν νεκρῶν, νικητὴν καὶ θριαμβευτήν· ἐκεῖ Τὸν διακρίνομεν τώρα καθήμενον εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ, μεσιτεύοντα ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἐρχόμενον ταχέως μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς, διὰ νὰ στήσῃ τὸν Θρόνον τῆς δικαιοσύνης Του. Ἡ Ἁγία Γραφὴ εἶναι ἡ πυξίς, ἡ ὁποία μᾶς ὁδηγεῖ διὰ μέσου τοῦ σάλου εἰς τὸν λιμένα—καὶ ὁ λιμὴν τῆς ψυχῆς εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

⁂

Ἡ Ἁγία Γραφὴ εἶναι παρήγορός μας. Εἰς πᾶσαν περίστασιν εἶναι ἀχώριστος σύντροφος ὄχι μόνον πρὸς νουθεσίαν ἀλλὰ καὶ πρὸς παρηγορίαν μας. Ὅταν αἱ περιστάσεις μᾶς φέρουν εἰς σκοτεινὸν τόπον, τότε αἱ ἐνθαρρύνσεις τῆς Ἁγ. Γραφῆς ἔρχονται ὡς φῶς λύχνου φέγγοντος ἐν σκοτεινῷ τόπῳ, ἕως οὗ τὸ σκότος διαλυθῇ καὶ ὁ φωσφόρος τῆς ἡμέρας ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν (Β'. Πέτρ. α', 19). Ὅταν ὁ Λούθηρος εὑρίσκετο εἰς τὰς σκοτεινοτέρας ἡμέρας τῆς ζωῆς του, διωκόμενος, ἐσημείωσεν εἰς τὸ πρῶτον φύλλον τῆς Γραφῆς του: «Ἐὰν ὁ νόμος Σου δὲν ἦτο ἡ τρυφή μου, τότε ἤθελεν χαθῆ ἐν τῇ θλίψει μου» (Ψλμ. ριθ'. 92). Καὶ πολλοὶ ἀπὸ ἡμᾶς δυνάμεθα νὰ ὁμολογήσωμεν τὸ ἴδιον. Θὰ μᾶς κατέβαλλεν ἡ σκληρὰ δοκιμασία, ἡ στέρησις, ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τὰ προσφιλῆ μας πρόσωπα, ἐὰν δὲν εἴχομεν τὴν παρηγορίαν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἐὰν δὲν εὕρισκεν ἡ ψυχή μας ἀνακούφισιν εἰς τὰς σελίδας της. Ἐκεῖ τὸ πνεῦμά μας,

ὅσον καὶ ἂν ἦναι βεβαρυμένον, εὑρίσκει τρυφήν, ἡ ὁποία τὸ ξεκουράζει. Διότι μέσα εἰς τὴν Γραφὴν εὑρίσκονται αἱ χλοεραὶ βοσκαὶ ποῦ ἀναπαύουν καὶ τὰ δροσερὰ ὕδατα ποῦ ἀνακουφίζουν. «Ἡ μόνη παρηγορία μου καὶ ἡ μόνη ἐλπίδα μου εἶναι τὸ Εὐαγγέλιόν μου», μοῦ ἔγραφε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἕνας ἐκ τῶν στρατιωτῶν μας ἀπὸ τὸ μέτωπον, «εἶναι ὁ καλλίτερός μου σύντροφος ἐδῶ ἐπάνω· ἀπὸ αὐτὸ ἀντλῶ θάρρος καὶ καρτερίαν». Ὡς παρήγορος ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ διαμένει εἰς τὸν αἰῶνα.

***

Ἡ Ἁγία Γραφὴ μᾶς χρησιμεύει καὶ ὡς πολεμικὸν ὅπλον. Πνευματικῶς ὁ Χριστιανὸς εὑρίσκεται διαρκῶς εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν. Ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσῃ ὄχι αἷμα καὶ σάρκα ἀλλὰ τὰς δυνάμεις τοῦ Πονηροῦ· ἔχει νὰ διεξαγάγῃ πάλην σκληρὰν ἐναντίον τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας. Εἰς τὴν πάλην αὐτὴν χρησιμοποιεῖ ὁ πιστὸς ἀνάλογα ὅπλα. Ἰδοὺ τί λέγει ὁ Ἀπ. Παῦλος περὶ τοῦ πολέμου αὐτοῦ καὶ τῶν ὅπλων του: «Τὰ ὅπλα τοῦ πολέμου ἡμῶν δὲν εἶναι σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ σὺν Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων· ἐπειδὴ καθαιροῦμεν λογισμοὺς καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον ἐναντίον τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζομεν πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ» (Β'. Κορ. ι'. 4,5). Πλήρης πολεμικὴ περιγραφή: Ἐπίθεσις ἐναντίον ὀχυρῶν, κατάληψις ὑψωμάτων, σύλληψις αἰχμαλώτων. Πῶς θὰ ἐπιτευχθοῦν ὅλα αὐτά; Μὲ τὰ κατάλληλα πνευματικὰ ὅπλα. Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἓν ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων ὅπλων τοῦ πνευματικοῦ πολέμου: εἶναι ἡ ***Μάχαιρα τοῦ Πνεύματος.*** Ὅσον περισσότερον γυμναζόμεθα εἰς τὴν χρῆσιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τόσον ἰσχυρότεροι εἴμεθα πνευματικῶς. Κλειστὴ καὶ σκονισμένη Γραφή, σκουριασμένη μάχαιρα, σημαίνει ἀδύνατον, φοβισμένον Χριστιανόν. Ἀνοικτή, μελετωμένη Γραφή, ἠκονισμένη καὶ ἀπαστράπτουσα μάχαιρα σημαίνει καλὸν στρατιώτην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ Σωτήρ μας ἐχρησιμοποίησε τὴν μάχαιραν τοῦ Θείου Λόγου διὰ νὰ ἀποκρούσῃ τὰς ἐπιθέσεις τοῦ Πονηροῦ καὶ τὸν ἀπώθησε μὲ τὰ ἐπανειλημμένα «Γέγραπται, γέγραπται», τὰ ὁποῖα καὶ μόνα ἤρκεσαν διὰ νὰ ρίψουν κατὰ γῆς τὰς εἰσηγήσεις του. Οὕτω καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν ἀγῶνά μας ἐναντίον τῆς πλάνης, ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας, ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ἐγώ μας καὶ τοῦ κόσμου, θὰ νικήσωμεν προτάσσοντες τὸ πανίσχυρον τοῦτο ὅπλον μας, τὸν Θεῖον Λόγον, ὅστις «ζῶν καὶ ἐνεργός», καθὼς εἶναι, «καὶ κοπτερώτερος ὑπὲρ πᾶσαν δίστομον μάχαιραν, διέρχεται μέχρι διαιρέσεως ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν καὶ διερευνᾷ τοὺς διαλογισμοὺς καὶ τὰς ἐννοίας τῆς καρδίας» (Ἑβρ. δ'. 12). ***Μιχ. Β. Κυριακάκης***

Ο ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΓΡΑΦΗΝ ΣΟΦΟΣ

«Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου» (Παροιμ. θ'. 10).

Οἱ ἄνθρωποι ἐκτιμοῦν τὴν σοφίαν καὶ θαυμάζουν καὶ ἀγαποῦν αὐτήν. Οὐχὶ δὲ ἀδίκως· διότι ἡ σοφία καὶ καθ' ἑαυτὴν καὶ διὰ τὰ καλά, τὰ ὁποῖα τὴν συνοδεύουν, δικαιοῦται νὰ ἦναι σεβαστὴ καὶ ἐπιθυμητή. Ἀλλὰ τί εἶναι σοφία; Ἐδῶ

οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι σκοντάπτουν. Ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος ἔχασε, μεταξὺ πολλῶν ἄλλων πραγμάτων, καὶ τὴν ἰδέαν τῆς ἀληθοῦς σοφίας, τῆς πρακτικῆς ἐκείνης σοφίας, ἡ ὁποία τὸν ἀνυψοῖ ὑπεράνω τῶν λοιπῶν δημιουργημάτων καὶ δεικνύει ὅτι εἶναι ὂν πνευματικὸν καὶ ἠθικόν, ὅπως ὁ Θεός.

Ἐν πρώτοις, σοφία δὲν εἶναι ἡ ***πολυμάθεια***. Τὸ νὰ γνωρίζῃ τις πολλὰ πράγματα δὲν σημαίνει ὅτι εἶναι καὶ σοφός. Εἶναι δυνατὸν καὶ πολὺ φυσικὸν ὁ σοφὸς νὰ γνωρίζῃ πολλὰ πράγματα, ἀλλ᾽ ὁ γνωρίζων πολλὰ πράγματα, ὁ ἔχων δηλαδὴ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ταμεῖον γνώσεων, δὲν ἕπεται ὅτι εἶναι καὶ σοφός. Δύναταί τις νὰ ἔχῃ πολλὰς γνώσεις καὶ ὅμως νὰ μὴ ἦναι σοφός, καὶ εἷς ἄλλος εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ ὀλίγας γνώσεις καὶ ὅμως νὰ ἦναι σοφός. Σοφὸς λοιπὸν δὲν εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις γνωρίζει πολλά, ἀλλ᾽ ἐκεῖνος ὅστις γνωρίζει τὰ ἀναγκαῖα δι᾽ ἑαυτὸν πράγματα.

Τοιοῦτος εἶναι πρῶτον ἐκεῖνος, ὅστις γνωρίζει ***τὸν Δημιουργὸν*** καὶ συντηρητήν του· ὅστις γνωρίζει τίνες σχέσεις συνδέουν αὐτὸν μετὰ τοῦ Θεοῦ· ὅστις γνωρίζει τί εἶναι ὁ Θεὸς δι᾽ αὐτὸν καὶ τί αὐτὸς ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ ποῖα καθήκοντα καὶ ποίας ὑποχρεώσεις ἐπιβάλλουν εἰς τὸν ἄνθρωπον αἱ σχέσεις αὗται· ὅστις γνωρίζει ποῖον εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τί εὐαρεστεῖ καὶ τί ἀρέσκει εἰς Αὐτόν· ὅστις σέβεται τὸν Θεόν, ἀγαπᾷ τὸ θέλημά Του καὶ θεωρεῖ πρῶτον αὐτοῦ καθῆκον καὶ πρώτην αὐτοῦ ἀνάγκην νὰ ὑπακούῃ εἰς αὐτό· καθὼς ἀναγινώσκομεν: «Ἰδού, ὁ φόβος τοῦ Κυρίου, οὗτος εἶναι ἡ σοφία, καὶ ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τοῦ κακοῦ σύνεσις» (Ἰὼβ κη΄. 28).

Ἔπειτα, σοφὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις γνωρίζει καλῶς ***τὸν ἑαυτόν του***· ἄλλως ἐὰν ἔχῃ ὅλην τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου εἰς τὴν κεφαλήν του, δὲν εἶναι σοφός. Σοφὸς ἄνθρωπος, κατὰ τὸν σοφώτατον Σωκράτην, εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ***γνωρίζει τὸν ἑαυτόν του***. Πράγματι δὲ ἐκεῖνος, ὅστις ἤρχισε νὰ βλέπῃ τὴν κατάστασίν του, νὰ γνωρίζῃ τὰς ἐλλείψεις του, τὰς ἀδυναμίας του, τὰ ἐλαττώματά του καὶ τὰς πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς ἀνάγκας του, καὶ ἔρχεται εἰς τὸν Θεὸν μὲ ἐμπιστοσύνην δι᾽ ἔλεος καὶ βοήθειαν, δεικνύει ὅτι ἔχει ἤδη εἰσέλθει εἰς τὸν δρόμον τῆς σοφίας καὶ δὲν θὰ βραδύνῃ νὰ γίνῃ ἀληθῶς σοφός.

Ἔπειτα, σοφία εἶναι ἡ ἱκανότης ἐκείνη, διὰ τῆς ὁποίας δύναταί τις νὰ βλέπῃ εἰς τὸ βάθος τῶν πραγμάτων καὶ νὰ σχηματίζῃ τὴν ὀρθοτέραν περὶ αὐτῶν κρίσιν· προσέτι ἡ ἱκανότης ἐκείνη, διὰ τῆς ὁποίας βλέπει τις καὶ διακρίνει μεταξὺ καλοῦ καὶ κακοῦ, ἀληθοῦς καὶ ψευδοῦς, δικαίου καὶ ἀδίκου, ὠφελίμου καὶ βλαβεροῦ, ὡραίου καὶ ἀσχήμου· προσέτι ἡ ἱκανότης ἐκείνη, διὰ τῆς ὁποίας βλέπει τις καὶ ἐκλέγει πάντοτε τὸν καλλίτερον δρόμον, τοὺς καλλιτέρους τρόπους, τὰς καλλιτέρας μεθόδους, τὰ καλλίτερα μέσα· προσέτι ἡ εὐφυΐα ἐκείνη, διὰ τῆς ὁποίας κατορθώνει τις ἀπὸ ὅλα νὰ διδάσκηται, ἀπὸ ὅλα νὰ ὠφελῆται. Ὑπάρχουν πολλοὶ ἄνθρωποι, οἵτινες γνωρίζουν πολλὰ πράγματα, οἵτινες ὅμως δὲν γνωρίζουν καθόλου νὰ ὠφελῶνται ἀπὸ τὰς γνώσεις, τὰς ὁποίας ἀπέκτησαν. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δὲν εἶναι σοφοί.

Σοφία εἶναι ἀκόμη καὶ ἡ φρόνησις· ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος, ὁ προνοητικὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος, ὅστις ὅλα σκέπτεται καὶ δι᾽ ὅλα λαμβάνει πρόνοιαν· αὐτὸς

εἶναι σοφὸς ἄνθρωπος. Πρὸ πάντων ἐκεῖνος ὅστις λαμβάνει πρόνοιαν διὰ τὴν ψυχήν του καὶ ἐξασφαλίζει διὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ Χριστῷ τὴν σωτηρίαν αὐτῆς καὶ τὴν εὐτυχίαν διά τε τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Ἀρχὴ λοιπὸν σοφίας φόβος Κυρίου. Διὰ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς τρίβους τῆς σοφίας, διὰ νὰ ἴδωμεν τὴν δόξαν αὐτῆς καὶ διὰ νὰ γευθῶμεν τὰ πλούσια ἀγαθά της, πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν μὲ τὴν εὐσέβειαν. «Τὸ ἀπόρρητον τοῦ Κυρίου εἶναι μετὰ τῶν φοβουμένων Αὐτὸν καὶ τὴν διαθήκην Αὐτοῦ θέλει φανερώσει εἰς αὐτούς» (Ψαλμ. κε΄. 24).

Χ. Γ. Τ.

Η ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΓΡΑΦΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1939 - 40

Δυστυχῶς ἕνεκα τῆς διακοπῆς τῶν ταχυδρομικῶν μετὰ τῆς Ἀγγλίας συγκοινωνιῶν δὲν περιῆλθεν εἰς χεῖρας ἡμῶν ἡ ἐτησία ἔκθεσις τῆς Βρεταννικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρίας, ἥτις πάντοτε ἔχει κατὰ πολὺ τὴν μεγαλειτέραν κυκλοφορίαν τῶν Ἱ. Γραφῶν ἀνὰ τὸν κόσμον. Ἐλάβομεν μόνον τὴν ἐτησίαν ἔκθεσιν τῆς Ἀμερικανικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρίας, ἐξ ἧς ἐπληροφορήθημεν ὅτι αἱ πωλήσεις τῶν διαφόρων Βιβλικῶν Ἑταιριῶν κατὰ τὸ λῆξαν οἰκονομικὸν ἔτος ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

Βρεταννικὴ Βιβλικὴ Ἑταιρία..	11,763,660	ἀντίτυπα
Ἀμερικανικὴ » »	7,370,908	»
Σκωτικὴ » »	2,101,244	»
Γερμανικαὶ Βιβλικαὶ Ἑταιρίαι	1,695,593	»
Βιβλικὴ Ἑταιρία τῆς Γαλλίας..	13,717	»
» » » Δανίας ..	56,640	»
» » » Ὁλλανδίας	197,537	»
» » » Νορβηγίας	96,922	»
Τὸ ὅλον	23,296,221	»

Ἐκτὸς τούτων, ἡ Gift Mission διένειμε δωρεὰν 2,627,907 ἀντίτυπα. Ὥστε ἡ ὁλικὴ παγκόσμιος κυκλοφορία τῶν Ἱ. Γραφῶν ἀνῆλθε κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἰς ***25,924,128 ἀντίτυπα,*** ἤτοι, ὑπῆρξεν ἀνωτέρα τῆς περυσινῆς περίπου κατὰ 1,300,000 ἀντιτύπων. Σημειωτέον καὶ ὅτι αἱ ἐφετειναὶ πωλήσεις τῆς Βρεταννικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρίας ὑπερέβησαν τὰς περυσινὰς κατὰ 700,000 ἀντιτύπων παρ' ὅλην τὴν πολεμικὴν ἀναστάτωσιν τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας· αἱ τῆς Ἀμερικανικῆς ὑπερέβησαν τὰς περυσινὰς κατὰ 400,000, αἱ τῆς Γαλλικῆς κατὰ 6000 καὶ αἱ τῆς Ὁλλανδικῆς κατὰ 100,000 ἀντιτύπων.

Ἐκ τῆς Ἀμερικανικῆς ἐτησίας ἐκθέσεως ἀποσπῶμεν διάφορα ἐνδιαφέροντα σημεῖα: Ὡς γνωστόν, ἡ Ἀμερικανικὴ Βιβλικὴ Ἑταιρία ἀπὸ τριῶν ἤδη ἐτῶν διεξάγει ἡνωμένον ἔργον μὲ τὴν Βρεταννικὴν ἐν Βουλγαρίᾳ, Ἑλλάδι, Τουρκίᾳ, Συρίᾳ, Αἰγύπτῳ, Ἀραβίᾳ καὶ Κίνᾳ.

Εἰς τὰς χώρας ταύτας ἡ κυκλοφορία τῶν ἱερῶν κειμένων ὑπῆρξεν ὡς ἑξῆς:

	1939—40	1938—39	Αὐξομειώσεις
Ἐν Βουλγαρίᾳ............	12,537	12,716	— 179
» Τουρκίᾳ............	2,693	3,770	— 1077
» Ἑλλάδι............	6,608	7,606	— 1000
» Συρίᾳ...............	27,455	19,234	+ 8,221
» Ἰρὰκ καὶ Ἀραβίᾳ....	1,202	1,042	+ 160
Τὸ ὅλον	50,495	44,368	+ 6,127
» Κίνᾳ...............	1,530,898	1,395,515	+135,383.

Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι, καθὼς καὶ οἱ τῆς παγκοσμίου κυκλοφορίας, εἶναι ἀρκετὰ ἐνθαρρυντικοί, ὅταν ἀναλογισθῇ τις τοὺς περιορισμούς, τοὺς ὁποίους ὁ πόλεμος μοιραίως ἐπέβαλεν εἰς τὸ ἔργον τῶν Ἑταιριῶν (ἰδίως τῆς Βρεταννικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρίας) καὶ τὴν πτωχείαν καὶ οἰκονομικὴν στενοχωρίαν τῶν λαῶν, ἐμπολέμων τε καὶ μή, λόγῳ τῶν πολεμικῶν συνθηκῶν, τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐργασιῶν καὶ τῆς αὐξήσεως τῶν δαπανῶν τοῦ βίου. Ἰδίως ἡ παρατηρουμένη αὔξησις τῆς κυκλοφορίας τῆς Ἱερᾶς Βίβλου ἐν Κίνᾳ εἶναι ἀξιοθαύμαστος—εἰς χώραν, ἥτις ἀπὸ τεσσάρων ἤδη ἐτῶν αἱματοκυλίεται εἰς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ μαστίζεται ὑπὸ πείνης, λοιμοῦ καὶ δυστυχίας.

Ἐν Ἑλλάδι ἡ ἐλάττωσις τῶν πωλήσεων ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν νεκρανάστασιν τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς Νεο-ελληνικῆς μεταφράσεως τῆς Βίβλου. Εὐχόμεθα ὅπως τὸ μέτρον τοῦτο ταχέως ἀρθῇ, ἅτε οὐδαμῶς δικαιολογούμενον καὶ διότι παραμένει γεγονὸς ἀναμφισβήτητον, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς δὲν ἐννοεῖ τὰ ἀρχαῖα κείμενα τῶν Ἱ. Γραφῶν καὶ θέλει τὴν Νεο-ελληνικὴν μετάφρασιν.

Ο ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΩΔΕΚΑ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Ὑπὸ ALEXANDER BALMAIN BRUCE, D. D.
Καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας ἐν Γλασκώβῃ.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ κατ' ἐπιτομήν)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10ον

Ἡ ζύμη τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

Ματθ. ιϛ'. 1—12, Μαρκ. η'. 10—21.

Μετὰ τὰ γεγονότα, ἅτινα εἴδομεν εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον, ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ Δώδεκα ἔκαμον περιοδείαν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου καὶ Σιδῶνος, κατὰ τὴν ὁποίαν ἱστορεῖται καὶ τὸ συγκινητικὸν ἐπεισόδιον τῆς Συροφοινίσσης μητρός, ἐκεῖθεν δὲ ἐπανῆλθον εἰς τὴν Τιβεριάδα λίμνην διὰ τῆς περιφερείας Δεκαπόλεως, ἥτις ἀπετέλει τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς λίμνης. Εἰς σημεῖόν τι τῆς παραλίας ταύτης συνήχθη πάλιν πλῆθος πολύ, ὅπερ ἤθελε νὰ ἀκούσῃ τὸν Διδάσκαλον, τοῦ ὁποίου ἡ φήμη εἶχε διαδοθῇ καθ' ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, παρ' ὅλας τὰς ἀντιδρά-

σεις τῶν θρησκευτικῶν ἀρχόντων. Μεταξὺ τοῦ πλήθους τούτου ἦσαν πολλοὶ πάσχοντες, οἵτινες ἦλθον ἑλκυσθέντες ὑπὸ τῆς φήμης τῶν θαυμάτων καὶ θεραπειῶν Αὐτοῦ· καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ἀφοῦ δὲ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὁ ὄχλος, ἀνερχόμενος εἰς τετρακισχιλίας ψυχάς, παρέμεινε πλησίον Του, Αὐτὸς σπλαγχνιζόμενος αὐτούς, διότι εἶχον ἐξαντλήσει τὰ τρόφιμά των, καὶ μὴ θέλων νὰ τοὺς ἀπολύσῃ νηστικούς, ἔθρεψεν αὐτοὺς θαυματουργικῶς δι᾽ ἑπτὰ ἄρτων καὶ δύο ὀψαρίων· εἶτα δὲ τοὺς ἀπέλυσε καὶ εἰσελθὼν μετὰ τῶν Δώδεκα εἰς πλοιάριον, διεπεραιώθη εἰς Μαγδαλὰ ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς λίμνης οὐχὶ μακρὰν τῆς Καπερναούμ.

Ἐκεῖ συνήντησε διαφόρους Φαρισαίους καὶ Σαδδουκαίους, οἵτινες κατὰ τὴν συνήθειάν των ἤρχισαν συζήτησιν καὶ φιλονεικίαν μετ᾽ Αὐτοῦ· πιθανῶς θὰ ἔμαθον περὶ τῶν θεραπειῶν Αὐτοῦ καὶ τῆς θρέψεως τῶν τετρακισχιλίων ἐπὶ τῆς ἀντίπεραν παραλίας καὶ ἐζήτουν νὰ μειώσουν τὴν μεταξὺ τοῦ λαοῦ ἐντύπωσιν τῶν νέων τούτων δειγμάτων τῆς θαυματουργικῆς Αὐτοῦ δυνάμεως. Ὅθεν καὶ («πειράζοντες αὐτόν», ὡς ἀναφέρουν οἱ Εὐαγγελισταὶ) ἠξίωσαν παρ᾽ Αὐτοῦ νὰ τοῖς δώσῃ ἀκόμη τρανωτέραν ἀπόδειξιν τῆς Μεσσιανικῆς Αὐτοῦ ἰδιότητος — «σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ». Ἡ νοοτροπία τῶν μορφωμένων Ἰουδαίων δὲν ἠρκεῖτο εἰς τὰ «σημεῖα» ἢ θαύματα, ἅτινα ἔβλεπον ἐκτελούμενα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των, καὶ τὰ ὁποῖα, κατ᾽ αὐτούς, ἠδύναντο νὰ ἦναι ἔργον καὶ τοῦ Βεελζεβούλ· ἐζήτουν κάτι μεγαλείτερον καὶ ἐπιβλητικώτερον, ὅπως τὰ θαύματα τῆς προγονικῆς των ἱστορίας —τὸ μάννα ὅπερ διὰ τοῦ Μωϋσέως ἐδόθη εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἢ τὸ πῦρ ὅπερ κατῆλθεν ἐξ οὐρανοῦ τῇ ἐπικλήσει τοῦ Ἠλία.

Εἰς τοιαύτας ἀξιώσεις ὁ Ἰησοῦς πάντοτε ἀντέτασσεν ἄρνησιν. Δὲν κατεδέχετο νὰ ἐνεργῇ θαύματα ἁπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ πιστοποιήσῃ τὴν Θείαν Του ἀποστολὴν ἀπέναντι τῶν ἀντιλεγόντων. Ἐγνώριζεν ὅτι οἱ τοιαῦτα σημεῖα ζητοῦντες ἦσαν τόσον ἐσκληρυμένοι εἰς τὰς προλήψεις των, ὥστε θὰ ἐξηκολούθουν νὰ ἀπιστοῦν καὶ ἐὰν ἀκόμη Αὐτὸς τοῖς ἐπεδείκνυε τὰ σημεῖα ταῦτα. Τὴν δὲ ἄρνησίν Του συνώδευε καὶ μὲ ἐπίπληξιν αὐστηράν.

Εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, «ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ», τοὺς ἤλεγξε διὰ τὴν ἀπιστίαν των, χαρακτηρίσας αὐτοὺς ὡς «γενεὰν πονηρὰν καὶ μοιχαλίδα», ὡς ὑποκριτὰς καὶ ὡς μὴ ἐφαρμόζοντας εἰς τὰ πνευματικὰ πράγματα τὴν ἰδίαν λογικήν, ἣν ἐφήρμοζον εἰς τὰ ὑλικά. Καὶ μετὰ τοῦτο ἀφήσας αὐτούς, ἐπεβιβάσθη καὶ πάλιν εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἀντίπεραν παραλίαν.

Ἐκεῖ ἐξελθὼν καὶ πορευόμενος μετὰ τῶν Δώδεκα, ἐζήτησε νὰ ἐντυπώσῃ εἰς αὐτοὺς μίαν σωτήριον διδασκαλίαν ἀπορρέουσαν ἀπὸ τὸ ὡς ἄνω ἐπεισόδιον. «Βλέπετε», τοῖς εἶπε, «καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων». Οἱ μαθηταί, οἵτινες ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον ἀνακαλύψει ὅτι ἐν τῇ σπουδῇ τῆς ἀναχωρήσεώς των εἶχον λησμονήσει νὰ λάβουν μαζύ των ἄρτους δι᾽ ἑαυτοὺς καὶ τὸν Διδάσκαλον, ἐξεπλάγησαν καὶ ἐνόμισαν ὅτι λέγων ταῦτα ὁ Διδάσκαλος, ἀνεφέρετο εἰς τοὺς ἄρτους, τοὺς ὁποίους τώρα ἐπρόκειτο νὰ προμηθευθοῦν. Διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς, νοήσας τὴν σκέψιν των, ἔσπευσε νὰ τοῖς ἐξηγήσῃ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τῆς προτροπῆς Του. «Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπι-

στοι, ὅτι ἄρτους δὲν ἐλάβετε; πῶς δὲν ἐννοεῖτε ὅτι περὶ ἄρτου δὲν σᾶς εἶπον νὰ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων;» Καὶ ἀφοῦ τοῖς ἐξήγησε τὸ ἀληθὲς περιεχόμενον τῶν λόγων Του, ἐκεῖνοι «ἠννόησαν ὅτι δὲν εἶπε νὰ προσέχωσιν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων».

Ἐκ πρώτης ὄψεως, φαίνεται ἀνεξήγητον πῶς ὁ Κύριος ἡμῶν προέτρεψε τοὺς Δώδεκα ἀπὸ διδασκαλίας τόσον διαφόρους ἢ μᾶλλον ἀντιθέτους, ὅσον ἦσαν αἱ τῶν Φαρισαίων πρὸς τὰς τῶν Σαδδουκαίων. Ὡς γνωστόν, οἱ μὲν Φαρισαῖοι ἦσαν οἱ ἀκραιφνεῖς ὀπαδοὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς ὀρθοδοξίας, οἱ φανατικοὶ ζηλωταὶ τῶν πατρῴων παραδόσεων καὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἐθνισμοῦ καὶ οἱ ἀκριβεῖς τηρηταὶ τοῦ Νόμου ἢ τοὐλάχιστον τοῦ γράμματος τοῦ Νόμου. Οἱ Σαδδουκαῖοι τοὐναντίον ἦσαν χαλαροὶ εἰς τὴν τήρησιν τοῦ Νόμου, εἶχον ἀποβάλει πολλὰς θρησκευτικὰς ἰδέας τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, ἐδίδασκον τὴν ἀνυπαρξίαν πνευμάτων, μελλούσης ζωῆς, ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, κτλ. Εἶχον ἐλθεῖ εἰς πολλὰς ἐπαφὰς μὲ τοὺς Ἐθνικοὺς καὶ ἐπρέσβευον εἶδός τι Ἐπικουρείου φιλοσοφίας, τῆς ὁποίας τὸ γνώρισμα ἦτο ἡ κοσμικότης, καὶ ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τὰ ὑλικὰ συμφέροντα καὶ ἡ εὐχάριστος ζωή. Οἱ Φαρισαῖοι ἦσαν αὐστηροὶ τὰ ἤθη, οἱ Σαδδουκαῖοι ἐλευθέριοι καὶ χαλαροί. Ἡ ζύμη τῶν Φαρισσαίων ἦτο, ὡς τὴν ἐχαρακτήρισεν ἀλλαχοῦ ὁ Κύριος ἡμῶν, «ὑπόκρισις» (Λουκ. ιβ'. 1), ἐνῷ ἡ τῶν Σαδδουκαίων ἦτο κοσμικοφροσύνη.

Παρ' ὅλην ὅμως ταύτην τὴν ριζικὴν διαφορὰν μεταξὺ τῶν δύο τούτων μερίδων, αὗται συνεφώνουν πρὸς ἀλλήλας ἐπὶ ἑνὸς σημείου—ἀμφότεραι ἐμίσουν καὶ κατεπολέμουν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἀπεσταλμένον ὑπ' Αὐτοῦ Σωτῆρα. Καὶ εἰς τοῦτο ὡρμῶντο ἀμφότεραι αἱ μερίδες αὗται ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου—ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἣν ἐκήρυττεν ὁ Ἰησοῦς, δὲν ἦτο ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Διὰ τοῦτο καὶ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι ἐξ ἴσου ἐζήτουν νὰ παρενοχλοῦν καὶ νὰ πειράζουν Αὐτὸν διὰ τῶν ἀντιλογιῶν αὐτῶν καὶ τέλος ἐξ ἴσου συνέπραξαν εἰς τὸν θάνατον Αὐτοῦ. Εἶχον λοιπὸν κατὰ βάθος πολλὰ τὰ κοινὰ αἱ δύο αὗται μερίδες καὶ δικαίως ὁ Ἰησοῦς ἐχαρακτήρισεν ὡς ***μίαν*** τὴν «ζύμην», ἤτοι, τὴν διδαχήν, αὐτῶν. Ἄλλως τε, ὡς μαρτυροῦν οἱ Εὐαγγελισταί, εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὁμοῦ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες Αὐτὸν ἐζήτησαν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς μερίδας ἔδωκεν ὁ Ἰησοῦς τὴν ἀπάντησίν του, χαρακτηρίζων αὐτὰς συλλογικῶς ὡς «γενεὰν πονηρὰν καὶ μοιχαλίδα».

Τὸ πνεῦμα τῆς ***ἀπιστίας,*** ὅπερ ἐκυριάρχει τότε μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων ἀμφοτέρων τῶν μερίδων, ὀρθῶς ὠνόμασεν ὁ Κύριος ἡμῶν «ζύμην». Διότι ὡς ἡ ζύμη ἐνεργεῖ ἀφανῶς μὲν ἀλλὰ ταχέως ἐξαπλουμένη ἐντὸς τοῦ περιβάλλοντος αὐτῆς, οὕτω καὶ ἡ ἀπιστία ἐξαπλοῦται εὐκόλως καὶ ἀνεπαισθήτως ἐν τῇ κοινωνίᾳ, μεταδιδομένη ἀπὸ πατέρας εἰς τέκνα, ἀπὸ πλουσίους καὶ πεπαιδευμένους εἰς πτωχοὺς καὶ ἀγραμμάτους, ἕως οὗ ὁλόκληρος ἡ κοινωνία ἐμποτισθῇ ὑπ' αὐτῆς. Καὶ τὴν ζύμην ταύτην τῆς ἀπιστίας ἔβλεπεν ὁ Κύριος ἡμῶν πανταχοῦ εἰς τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος—εἰς τοὺς θρησκευτικοὺς ἀρχηγοὺς καὶ νομοδιδασκάλους ὅπως καὶ εἰς τὸν λαόν, εἰς τὰς πλουσίας τάξεις ὅπως καὶ εἰς τὰς πτωχάς, εἰς τοὺς σοφοὺς ὅπως

καὶ εἰς τοὺς ἀμαθεῖς. Καὶ ἠθέλησε νὰ ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν μαθητῶν, οὓς προώριζε διὰ τὸν εὐαγγελισμὸν τοῦ κόσμου, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ μολυνθῶσιν ὑπὸ τῆς ζύμης ταύτης.

Ἐν τούτοις καὶ ἐκ μέρους τῶν Δώδεκα συνήντησεν, ὄχι ἀπιστίαν, ἀλλὰ βραδύτητα ἀντιλήψεως. Βεβαίως ἡ ἐκ μέρους των παρεξήγησις τῶν λόγων τοῦ Διδασκάλου των ἦτο εὐνόητος, ὡς ἐκ τῆς σκέψεως, ἥτις ἔτυχε νὰ τοὺς ἀπασχολῇ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, περὶ τοῦ ὅτι εἶχον λησμονήσει νὰ προμηθευθοῦν ἄρτους κατὰ τὴν ἐκ Μαγδαλὰ ἀναχώρησίν των. Οὔτε ἦσαν ἀκόμη ἀρκετὰ προηγμένοι πνευματικῶς, ὅπως ἐννοήσουν τὴν πλήρη σημασίαν τῶν ὅσα εἶχον ζητήσει οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι καὶ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Ἰησοῦ. Πάντως ἐκ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου βλέπομεν πόσον αἱ σκέψεις καὶ ἀντιλήψεις τῶν Δώδεκα περὶ τῆς ἀποστολῆς των ἦσαν εἰσέτι ἄμορφοι καὶ συγκεχυμέναι.

(ἀκολουθεῖ)

ΣΧΕΣΕΙΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Ἀντιφάσκει ἡ Θρησκεία πρὸς τὴν Ἐπιστήμην;

ΣΤ′ *Κατάρρευσις τῶν ἐπιστημονικῶν θεωριῶν.*

(συνέχεια)

Ἡ νέα αὐτὴ θεωρία ἔφερεν ἀληθινὴν ἀναστάτωσιν εἰς τὰς περὶ φωτὸς ἀντιλήψεις.

Κατ' αὐτὴν τὰ φωτεινὰ φαινόμενα ὀφείλονται εἰς ὑλικὰ σωματίδια, τὰ ὁποῖα ἔχουν κυματοειδῆ κίνησιν καὶ κατέχουν τὴν ἰδιότητα τῆς ἀκτινοβολίας μαζὺ μὲ τὰς ἰδιότητας τῆς ὕλης (ἀδράνεια—ποσότης κινήσεως).

Μὲ τὰ τελευταῖα λοιπὸν πορίσματα τῆς Φυσικῆς ἐπὶ τῆς ἀκτινοβολίας, ἐτέθη νέον μέγα πρόβλημα εἰς τὴν Φυσικὴν Ἐπιστήμην.

Ὑπάρχουν ἆρά γε εἰς τὴν Φύσιν ***δύο ὀντότητες***, ἐνεργοῦσαι ἡ μία ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τὴν ἄλλην, ὥστε ὁ Φυσικὸς κόσμος νὰ ἐμφανίζεται εἰς ἡμᾶς ὑπὸ δύο ὄψεις, δηλαδὴ τῆς ὕλης καὶ τῆς ἀκτινοβολίας, ἢ μήπως ὑπάρχῃ βαθυτέρα τις σχέσις μεταξὺ τῶν δύο ὀντοτήτων ἢ τῶν ὄψεων αὐτῶν, σχέσις ἡ ὁποία ὁδηγεῖ εἰς μίαν φυσικὴν ἑνότητα.

Κατὰ τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ζέγγελην (1), «Μὲ τὰς νέας περὶ φωτὸς θεωρίας ἡ Σφὶγξ τῆς διπλῆς φύσεως ὕλης καὶ κυμάτων ἐπεκτείνεται ἀπὸ τὰ φωτόνια εἰς τὰ ἠλεκτρόνια καὶ καταδεικνύεται ὅτι κάποια νέα μορφὴ ἀπροσδόκητος ἀκόμη πρέπει νὰ εὑρεθῇ διὰ τὰ στοιχεῖα αὐτὰ τῆς δημιουργίας, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκεῖνο, ὅπερ ἀποκαλοῦμεν ὕλην, ταυτίζεται καὶ ἐναλλάσσεται μὲ ὅ,τι καλοῦμεν «ἐνέργειαν».

---

(1) «Ἀκτῖνες». Ἔτος Β′, σελ. 139.

Μὲ ἄλλας λέξεις, ἡ Ἐπιστήμη σήμερον ἀναλύουσα εἰς τὸ ἔπακρον τὰ φαινόμενα, φθάνει εἰς τὸ αἴνιγμα μήπως ἡ ὕλη καὶ ἡ ἀκτινοβολία ἦναι δύο ἰδιότητες μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ὀντότητος. Ἀλλὰ ποίας; Τοῦτο ἀκόμη παραμένει ἄγνωστον.

Ἐπίσης αἱ θεωρίαι ***περὶ χώρου καὶ χρόνου*** (1) ἔχουν σήμερον τελείως μεταβληθῆ.

Μὲ τὰς θεωρίας τοῦ Ἀϊνστάϊν περὶ σχετικότητος καὶ τετραδιαστάτου χώρου κατερρίφθη ἡ ἀνέκαθεν ἐπικρατοῦσα πεποίθησις ὅτι ὁ χῶρος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκτυλίσσονται τὰ φυσικὰ φαινόμενα, εἶναι εὐθύγραμμος, δηλαδὴ ἀνοικτὸς καὶ ἄπειρος. Οὕτω πως ἡ ἔννοια περὶ χώρου μᾶς ἐμφανίζεται τελείως διάφορος παρ' ὅ,τι ἦτο μέχρι τοῦδε, δηλαδή, ὅτι εἶναι «καμπύλος», ἄρα κλειστὸς καὶ πεπερασμένος, ὅπως μία σφαῖρα. Ἑπομένως εὐθεῖαι καὶ παράλληλοι καὶ τὰ ἄλλα εὐθύγραμμα σχήματα, ἅτινα καθημερινῶς σπουδάζομεν εἰς τὴν Γεωμετρίαν τοῦ Εὐκλείδου, μόνον κατὰ προσέγγισιν εἶναι ἀκριβῆ, ἐνῷ εἰς τὴν πραγματικότητα οὔτε εὐθεῖαι ὑπάρχουν, οὔτε ἡ γνωστή μας Γεωμετρία ἐφαρμόζεται.

4. Θεωροῦμεν ἐδῶ σκόπιμον νὰ κάμωμεν μίαν ἀκόμη μικρὰν παρέκβασιν καὶ νὰ εἴπωμεν ὀλίγα διὰ τὰς ἀντιλήψεις, αἵτινες ἐπικρατοῦν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐν σχέσει μὲ τὴν περίφημον θεωρίαν τοῦ Δαρβίνου (2).

Δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπικρατῇ καὶ μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων ἀκόμη ἡ ἐσφαλμένη θεωρία ὅτι ὁ ἄνθρωπος προέρχεται ἐκ τοῦ κτήνους δι' ἐξελίξεως συμφώνως πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ Δαρβίνου, Λαμὰρκ καὶ ἄλλων.

Οἱ ὑποστηρίζοντες τοιαῦτα ἀγνοοῦν φαίνεται ὅτι κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας μετεβλήθη ριζικῶς ἡ ἐπικρατοῦσα ἄλλοτε γνώμη περὶ τῆς θεωρίας ταύτης.

Ἂς ἀκούσωμεν διασήμους τινας ἐπιστήμονας.

Ὁ ***Θωμᾶς Χώξλεϋ*** (Ἄγγλος φυσιολόγος, εὐνοῶν ἄλλοτε τὴν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως) πολλὰ ἔτη μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ κρανίου τοῦ Νεάντερταλ ἔγραφε: «Μεταξὺ τοῦ πλέον προηγμένου πιθήκου καὶ τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρχει ἀληθινὴ ἄβυσσος. Ὁ προάνθρωπος μάλιστα δὲν ἀνευρέθη εἰσέτι (3).

Ὁ ***Ροδόλφος Βίρχωβ*** (Γερμανὸς ἰατρός, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου, ἀφήσας ἐποχὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπολογίας) 33 ἔτη μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ κρανίου Νεάντερταλ, εἰς τὸ ἐν Βιέννῃ συνέδριον τῶν ἀνθρωπολόγων τῷ 1889, ἔλεγε δημοσίᾳ:

«Μέχρι τοῦδε ὁ λεγόμενος προάνθρωπος δὲν κατεδέχθη νὰ ἐμφανισθῇ. . . ἡ δὲ ἐλπὶς τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀνακαλύψεώς του εἶναι πολὺ ὑποθετική, διότι δὲν ζῶμεν οὔτε εἰς ἐνύπνιον, οὔτε εἰς φανταστικὸν κόσμον, ἀλλ' εἰς πραγματικὸν κόσμον.

---

(1) Ἀκτῖνες. Ἔτος Γ', σ. 140. Πρβλ. Π. Ζερβοῦ «Αἱ νεώτεραι ἀντιλήψεις εἰς τὴν Ἐπιστημονικὴν Φιλοσοφίαν», σ 2.

(2) Ὅρα Ν. Σπηλιώτου ἡ «θεωρία τῆς καταγωγῆς» 1938, Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία, Τόμος 19ος, σ. 429, Τόμος 20ὸς (1932), σ. 184, Ἐγκ. Λεξικὸν «Larousse» XX αἰῶνος. Τόμ. 6ος, 1933, σ. 773, Meyers Lexikon. Ἔκδοσις 7η τόμος 3ον 1935, σ. 310. «L'origine des êtres vivants, l'illusion transformiste 1929. Π. Τρεμπέλα. Περὶ τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως.

(3) Κ. Μέρμηγκα, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, «Ἐπιστημολογία», σελ. 220.

Ὁ **Γκωντρὺ** (Γάλλος γεωλόγος καὶ παλαιοντολόγος, Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων), ὁμιλῶν ἐνώπιον τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, ἔλεγεν: «Ὀφείλομεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι μέχρι σήμερον ἡ παλαιοντολογία δὲν ἀνεῦρε τὸ διάμεσον μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ζῴου».

Ὁ **Δ. Βιαλλετὸν** (Γάλλος βιολόγος, Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Μομπελλιὲ) εἰς σύγγραμμά του ἐκδοθὲν τὸ 1929 γράφει τὰ ἑξῆς;

«Ἔπειτα ἀπὸ ἑβδομήκοντα ἔτη μετὰ τὸ πολύκροτον βιβλίον τοῦ Δάρβιν, αἱ ἔρευναι καὶ αἱ σκέψεις, τὰς ὁποίας προὐκάλεσεν, ἀντὶ νὰ βεβαιώσουν τὰς ἐλπίδας τοῦ διδασκάλου καὶ νὰ συμπληρώσουν τὰ κενὰ τῆς διδασκαλίας του, ἔδειξαν τοὐναντίον ἀπαραδέκτους μὲν τὰς ἀποδείξεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ θεωρία αὕτη εἶχε στηριχθῆ, ἀνίκανον δὲ τὴν θεωρίαν ὅπως ἐξηγήσῃ τὸν σχηματισμὸν ὀργανικοῦ κόσμου μὲ μόνας τὰς φυσικὰς δυνάμεις. ***Ἡ πλάνη τοῦ Δαρβινισμοῦ ἐξῆλθεν εἰς πλῆρες φῶς***».

Ὁ **Σὲρ Ἀμβρόσιος Φλέμιγκ** (Ἄγγλος φυσικός, Πρόεδρος τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Βικτωρίας καὶ τῆς Φιλοσοφικῆς Ἑταιρίας τῆς Μ. Βρεττανίας) εἰς τὸν προεδρικόν του λόγον τὸν ἐκφωνηθέντα τὴν 14 Ἰανουαρίου 1935 ἔλεγε τὰ ἑξῆς ἐν σχέσει μὲ τὴν καταγωγὴν τοῦ ἀνθρώπου: «Ὑπάρχει ὀξυτάτη διαφορὰ μεταξὺ τοῦ νοῦ τοῦ ζῴου καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ πρόβλημα ὅπερ ἔχει ν' ἀντιμετωπίσῃ ὁ ὀπαδὸς τῆς ἐξελίξεως εἶναι νὰ ἐξηγήσῃ πῶς συμβαίνει, ὥστε ὅλαι αἱ ἐκπληκτικαὶ δυνάμεις καὶ ἱκανότητες (ἀναπαραστάσεως, ἐνδύσεως, ζωγραφικῆς, θρησκευτικότητος, κλπ.) νὰ παρουσιάζωνται εἰς τὸν ἄνθρωπον μόνον, νὰ λείπουν δὲ ἀπὸ τὸν πίθηκον. Δὲν ὑπάρχουν ἐπαρκεῖς λόγοι νὰ διακηρύττωμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατάγεται ἀπὸ τὸν πίθηκον».

Ἐσχάτως δὲ ὁ καθηγητὴς τῆς ἀνθρωπολογίας εἰς τὸ ἐνταῦθα Πανεπιστήμιον κ. **Κούμαρης** (Λαϊκὸν Πανεπιστήμιον «Βραδυνῆς», τεῦχος 2ον, σελ. 18—19), ἔγραφεν: «Ἂν ἠθέλαμεν νὰ ἤμεθα ἀκριβέστεροι, δὲν θὰ ἐχρησιμοποιούσαμεν κἂν τὸν φαντακτερὸν ὅρον «πρόγονοι» (τοῦ ἀνθρώπου). Δὲν κατέχομεν ἀκόμη δυστυχῶς (;) τοὺς ὑποθετικοὺς αὐτοὺς προγόνους μας... Εἰς τὸ πεδίον τοῦτο ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα δὲν κάμνει παρὰ ὑποθέσεις, ὅπως καὶ δι' ὅλην τὴν ἐξέλιξιν τῶν λοιπῶν ζῴων. Ἀληθινὰ ἴχνη τοιούτων ὄντων «διαμέσου» μορφῆς δὲν κατέχομεν τῇ ἀληθείᾳ».

* * *

Ἐν συμπεράσματι βλέπομεν ὅτι αἱ νεώτεραι ἀνακαλύψεις καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν βασιζόμεναι νεώτεραι ἐπιστημονικαὶ θεωρίαι κατεκρήμνισαν ὁριστικῶς τὰς ὑλιστικὰς θεωρίας, αἵτινες εἶχον μεταβληθῆ κατὰ τὸ παρελθὸν εἰς ἀλάνθαστα δόγματα. Ταὐτοχρόνως ὅμως ἐκλόνισαν καὶ τὸ κῦρος τῶν λεγομένων θετικῶν Ἐπιστημῶν.

Ἡ βαθυτέρα ἔρευνα τῆς φύσεως πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ν' ἀποκαλύψῃ τὸ «μυστήριον», ὅπερ περιβάλλει τὸν ὑλικὸν κόσμον, ἀπέδειξεν ὅτι ἀντὶ νὰ «κατανοῇ» περισσότερον ἡ Ἐπιστήμη, εὑρίσκεται ἐνώπιον «μυστηρίων» καὶ «αἰνιγμάτων» ἅτινα εἶναι περισσότερον περίπλοκα (¹).

(¹) Le Comte du Noüy, L'homme devant la science σ. 31.

Κατὰ μίαν παράδοξον εἰρωνείαν παρατηροῦμεν, ὅτι ὅσῳ βαθύτερον ἡ Ἐπιστήμη εἰσχωρεῖ εἰς τὸν ὑλικὸν κόσμον, τόσον περισσότερον περιπλέκεται καὶ τόσον ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν κατανόησίν του.

Οἱ ἐπιστήμονες μένουν ἐκστατικοὶ ἐνώπιον τῶν ἀποτελεσμάτων, εἰς τὰ ὁποῖα τοὺς ὡδήγησαν οἱ τελευταῖοι πειραματισμοὶ ἐπὶ τῆς φύσεως τῆς ὕλης καὶ τῆς ἀκτινοβολίας.

Ὅπως λέγει καὶ ὁ Γερμανὸς Καθηγητὴς Χὸπφ (1) «αἱ νεώτεραι ἐκτάσεις τοῦ μικροκόσμου τῶν ἀτομικῶν καὶ ἐνδοατομικῶν παραγόντων, αἱ ὁποῖαι διηνοίχθησαν μὲ τὰς ἐννοίας τῶν ἠλεκτρονίων καὶ τῶν «Κβάντα», ὁμοιάζουν πρὸς ἓν πλουσιώτατον καὶ γοητευτικὸν δάσος. Ἀλλὰ τοῦτο, ὅσον προοδεύει ἡ ἔρευνα καὶ ἡ γνῶσις, γίνεται διαρκῶς μυστηριωδέστερον».

Δὲν εἶναι λοιπὸν παράδοξον, ὅτι μετὰ τὴν ραγδαίαν καὶ συνεχῆ μεταβολὴν καὶ κατάρρευσιν τῶν διαφόρων ἐπιστημονικῶν θεωριῶν, οἱ πραγματικοὶ ἐπιστήμονες ἔγιναν σήμερον περισσότερον προσεκτικοὶ καὶ μετριόφρονες παρ᾿ ὅ,τι ἦσαν ἄλλοτε.

Ἔγιναν ἄκρως ἐπιφυλακτικοὶ ἀπέναντι τῶν βασικῶν προβλημάτων ποῦ ἀπασχολοῦν τὸν ἄνθρωπον.

Αἱ ἐτυμηγορίαι των ἔγιναν ὀλιγώτερον κατηγορηματικαὶ καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ ζητήματα τῆς ἁρμοδιότητός των.

Οἱ διασημότεροι ἐκπρόσωποι τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν διακηρύττουν σήμερον, ὅτι αἱ Φυσικαὶ Ἐπιστῆμαι εὑρίσκονται ἐν ἀδυναμίᾳ νὰ ἐπιλύσουν τὸ σύνολον τῶν προβλημάτων ποῦ ἐνδιαφέρουν τὸν πνευματικὸν ἄνθρωπον (2).

Ἤρχισε τέλος νὰ κατανοῆται, ὅτι ὑπάρχουν ὅρια ἀπαραβίαστα εἰς τὴν γνῶσιν.

«Ἀγνοοῦμεν καὶ θὰ ἀγνοοῦμεν πάντοτε», λέγει ὁ Ντυμπουὰ Ρεϋμόν.

Ὕστερον ἀπὸ τὰς τόσας προσπαθείας καὶ ἐρεύνας τῆς Ἐπιστήμης διάσημοι ἐπιστήμονες ὁμολογοῦν σήμερον ὅτι ἡ Ἐπιστήμη εἰς τὰ ἔσχατα θεμέλιά της συνορεύει πρὸς σφαῖραν, εἰς τὴν ὁποίαν κυριαρχεῖ τὸ μυστήριον καὶ ἡ πίστις. Ὅπως λέγει καὶ ὁ διάσημος Ἀμερικανὸς φυσικὸς Ρόμπερτ Μίλλικαν (3) (τιμηθεὶς καὶ μὲ τὸ βραβεῖον Νόμπελ διὰ τὰς ἀνακαλύψεις του), «ἐπέρασεν ὁ καιρὸς κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ κάθε φυσικὸς ἐνόμιζεν ὅτι ἐννοεῖ τὰ θεμέλια τοῦ Σύμπαντος. Οἱ φυσικοὶ ἔμαθαν ἐσχάτως τὸ μάθημα, νὰ μὴ φαντάζωνται δηλαδὴ ὅτι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἔκαμε οερισσότερον ἀπὸ τὴν ἁπλῆν ἀρχὴν πρὸς κατανόησιν τοῦ Σύμπαντος. Αἱ ἀνακαλύψεις τῆς γενεᾶς μας μᾶς ἐδίδαξαν ἓν σπουδαῖον μάθημα ταπεινώσεως, θαυμασμοῦ καὶ χαρᾶς ἐνώπιον ἑνὸς ἀκαλύπτου φυσικοῦ Σύμπαντος».

* * *

Τὰ μέχρι τοῦδε συμπεράσματά μας εἶναι τὰ ἑξῆς:

---

(1) Ἀκτῖνες, ἔτος Β', σελ. 141.

(2) Κ. Μεταλληνοῦ. ἔνθ' ἀνωτέρω. Γνώμη Ἀκαδημαϊκῶν André, d' Arsonval, Δουκὸς de Broglie, Ch. Moureu, κλπ.

(3) Ἀχιλλ. Κύρου «Πιστεύω», σελ. 70.

1ον) Ὅτι ἡ Ἐπιστήμη μὲ τὰ περιωρισμένα μέσα τῆς ἐμπειρίας δὲν ἐμπορεῖ νὰ συλλάβῃ ὁλόκληρον τὴν πραγματικότητα, ἀλλὰ ***μέρος*** μόνον αὐτῆς.

2ον) Ὅτι καὶ ἐκεῖνο ἀκόμη (τὸ μερικὸν) ὅπερ ἐμπορεῖ νὰ ἐξακριβώσῃ ἡ Ἐπιστήμη, εἶναι κἄτι τὸ ***σχετικὸν*** (λόγῳ τῶν αἰσθήσεων).

3ον) Ὅτι ὑπάρχει πραγματικότης μὴ ὑποπίπτουσα εἰς τὰς αἰσθήσεις μας.

4ον) Ὅτι ἐπειδὴ ἡ Ἐπιστήμη ἀποτελεῖ ὡρισμένον μόνον τρόπον γνώσεως, ὄχι δὲ καὶ τὸν ἀποκλειστικόν, ἀφίνει ἀρκετὸν χῶρον διὰ τὰ ἄλλα μέσα τῆς γνώσεως (φιλοσοφικὴ σκέψις, διαίσθησις, πίστις).

(ἀκολουθεῖ) ***Δημ. Ι. Μαγκριώτης***, Δρ. Ν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

(συνέχεια)

Ἀδὰμ—Χριστός.

Κεφ. ε΄. 12—21

Ἐδ. 16. ***Καὶ οὐχὶ ὡς δι᾽ ἑνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρῖμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα.*** Αἱ συνέπειαι τοῦ κακοῦ, ὅπερ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, ἐπήγασαν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν ἑνὸς—τοῦ Ἀδὰμ—καὶ αἱ εὐλογίαι πηγάζουν δι᾽ ὅλους ἀπὸ τὸ ἔργον ἑνὸς—τοῦ Ἰ. Χριστοῦ. Διὰ τῆς ἁμαρτίας τοῦ ἑνός, ***διὰ μιᾶς*** παραβάσεως ἑνὸς ἀνθρώπου, ἐξηπλώθη εἰς τοὺς πολλοὺς ἡ κατάκρισις, ἐνῷ ἀφ᾽ ἑτέρου ἐκ τῶν πολλῶν ἁμαρτημάτων, τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησεν ἡ παράβασις τοῦ ἑνός, τὸ χάρισμα φέρει δικαίωσιν. ***Χάρισμα***=αἱ εὐλογίαι, αἱ προκύπτουσαι ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ βάσις τῆς δωρεάν, κατὰ χάριν, συγχωρήσεως τῶν πολλῶν ἁμαρτημάτων καὶ ἐπὶ τῆς βάσεως αὐτῆς στηρίζεται ἡ δικαίωσις.

Ἐδ. 17. ***Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ.*** Ἐάν, ὑπὸ τὴν διακυβέρνησιν τοῦ δικαίου καὶ εὐσπλάγχνου Δημιουργοῦ, συνέβη ὥστε διὰ τῆς πτώσεως τοῦ ἑνὸς ὁ θάνατος ἥπλωσε τὸ βασίλειόν του ἐπὶ πάντας, ἔχομεν κάθε λόγον πολὺ περισσότερον νὰ περιμένωμεν, ἐφ᾽ ὅσον εὑρισκόμεθα ὑπὸ τὴν αὐτὴν κυρίαρχον διακυβέρνησιν τοῦ Θεοῦ, ὅπως ἐκεῖνοι, οἵτινες εἰσῆλθον εἰς τὸ σχέδιον τῆς δωρεὰν σωτηρίας (οἱ λαμβάνοντες τὴν ἀφθονίαν τῆς χάριτος) θὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ βασίλειον τῆς ζωῆς. Ἡ δύναμις τῆς ἁμαρτίας, τὴν ὁποίαν ἔφερεν ἡ πτῶσις τοῦ Ἀδάμ, δὲν δύναται νὰ σταθῇ πρὸ τοῦ ῥέοντος ποταμοῦ τῶν εὐλογιῶν τοῦ Χριστοῦ. Λαμβάνομεν χάριν ὄχι ἁπλῶς καλύπτουσαν τὴν ἀνάγκην μας, ἀλλὰ ***περισσεύουσαν.***

Βασιλεύσουσι. Ἡ ἔκφρασις «βασιλεύουν» χρησιμοποιεῖται συχνὰ εἰς τὴν Κ. Δ. διὰ τὴν περιγραφὴν τῆς ἐνδόξου καταστάσεως τῶν πιστῶν εἰς τοὺς οὐρα-

νούς: «Ἐὰν ὑπομένωμεν, θέλομεν καὶ συμβασιλεύσει» (Β'. Τιμόθ. β'. 12). Ἡ ἔκφρασις αὕτη σημαίνει ὅτι οἱ πιστοὶ θὰ ὑψωθοῦν ἐν δόξῃ καὶ εὐτυχίᾳ εἰς τοὺς οὐρανούς· ὅτι θὰ θριαμβεύσουν κατὰ παντὸς ἐχθροῦ· ὅτι θὰ κερδήσουν μεγαλοπρεπῆ νίκην καὶ ὅτι θὰ μετάσχουν, μετὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς σωτηρίας των, τῆς κληρονομίας καὶ μακαριότητος ἐν τοῖς οὐρανοῖς (παράβ. Ἀποκ. γ'. 21, Λουκ. κβ'. 30). ***Ἐν ζωῇ***—ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν θάνατον, ὅστις ἐβασίλευσε συνεπείᾳ τῆς πτώσεως τοῦ Ἀδάμ· τὰς εὐλογίας τῆς ζωῆς οἱ πιστοὶ τὰς ἀποκτοῦν συνεπείᾳ τοῦ ἔργου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ***διὰ τοῦ ἑνός***.

Ἐδ. 18. ***Ἄρα οὖν ὡς δι᾿ ἑνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτω καὶ δι᾿ ἑνὸς δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς***. Ἔχομεν ἐδῶ τὸ γενικὸν συμπέρασμα τῆς συγκρίσεως, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Ἀπόστολος εἰς τὰ προηγούμενα ἐδάφια μεταξὺ Ἀδὰμ καὶ Χριστοῦ. Κλείων τὴν ἐπεξηγηματικὴν παρένθεσιν τῶν ἐδαφ. 13—17, συμπληρώνει τὸν παραλληλισμὸν καὶ τὴν σύγκρισιν μεταξὺ τῆς πτώσεως τοῦ πρώτου ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Σωτῆρος: «Καθὼς διὰ τῆς πτώσεως τοῦ ἑνὸς ἐγείναμεν ἁμαρτωλοί, οὕτως ἡ δικαιοσύνη τοῦ Χριστοῦ ἀποδεικνύεται ἀποτελεσματικὴ εἰς τὸ νὰ μᾶς δώσῃ δικαίωσιν».

Ἡ ἁμαρτία τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου παρέσυρε τοὺς πάντας εἰς ἐρείπωσιν. Ἡ ὑπακοὴ τοῦ ἄλλου, ***ὑπακοὴ μέχρι θανάτου*** (Φιλιπ. β'. 8), ἀποκαθιστᾷ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν εὔνοιαν τοῦ Θεοῦ. Ἡ εὔνοια ἢ χάρις αὐτὴ φέρει εἰς δικαίωσιν ζωῆς, δηλ. εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὴν ἐν Θεῷ ζωήν, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀπεκόπημεν λόγῳ τῆς πτώσεως. Ὅπως δὲ αἱ συνέπειαι τοῦ ἁμαρτήματος τοῦ ἑνὸς ἐβάρυνον πάντας καὶ ἔθεσαν ὑπὸ καταδίκην πάντας, οὕτω καὶ αἱ συνέπειαι τῆς λυτρώσεως διὰ τοῦ ἑνὸς εἶναι διὰ πάντας. Ὄχι ὅτι ἀναγκαστικῶς πάντες οἱ ὑπὸ ἁμαρτίαν θὰ σωθοῦν, τρόπον τινὰ μοιραίως, ἀλλ᾿ ὅτι ἡ λύτρωσις τοῦ Χριστοῦ δύναται νὰ σώσῃ τοὺς πάντας. Ὁ ἥλιος φέγγει καὶ εἶναι ἱκανὸς νὰ φωτίσῃ πάντας, ἐν τούτοις εἶναι δυνατὸν τινὲς ἑκουσίως νὰ κλείσουν τοὺς ὀφθαλμούς των καὶ νὰ στερηθοῦν τοῦ φωτός. Οὕτω τὰ μέσα τῆς σωτηρίας ἰσχύουν δι᾿ ὅλους καὶ ὅμως εἶναι δυνατόν τινες νὰ μὴ κάμουν χρῆσιν αὐτῶν. Ὡς λέγει ὁ Καλβῖνος, ὁ Ἀπόστολος «παρουσιάζει τὴν χάριν κοινὴν δι᾿ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, διότι προσφέρεται εἰς ὅλους, ἀλλ᾿ εἰς τὴν πραγματικότητα δὲν ἐφαρμόζεται εἰς ὅλους. Διότι ἂν καὶ ὁ Χριστὸς ἔπαθε διὰ τὰς ἁμαρτίας ὅλου τοῦ κόσμου, καὶ διὰ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ προσφέρεται εἰς ὅλους ἄνευ διακρίσεως, ὅμως ὅλοι δὲν τὸν ἀσπάζονται».

Ἐδ. 19. ***Ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί***. Τὸ ἐδάφιον τοῦτο δὲν εἶναι ἁπλῆ ἐπανάληψις τοῦ προηγουμένου ἀλλ᾿ ἐπεξήγησις· δεικνύει πρῶτον ὅτι διὰ τῆς παραβάσεως ἑνὸς ἀνθρώπου εἴμεθα ἔνοχοι, χωρὶς καὶ νὰ δυνάμεθα νὰ ἀποκρούσωμεν τὴν ἀτομικὴν εὐθύνην· διότι εἶναι γεγονὸς ὅτι διὰ τῆς παρακοῆς ἐκείνης τοῦ ἑνὸς κατεστάθημεν ἁμαρτωλοί, ἑπομένως κατακρινόμεθα διὰ κάτι, τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἐκ τοῦ ἑνός, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον βαρύνει καὶ ἡμᾶς πάντας. Δεύτερον, ὁ Ἀπόστολος

δεικνύει ὅτι γινόμεθα δίκαιοι διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ σημαίνει ὅτι ὁ Χριστός, ἱκανοποιήσας τὸν Θεὸν διὰ τῆς τελείας ὑποταγῆς Του εἰς τὸ θέλημα Αὐτοῦ, ἐπρομήθευσε δικαιοσύνην εἰς ἡμᾶς. Ἡ δικαιοσύνη λοιπὸν ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἡμεῖς ἁπλῶς τὴν ἀποδεχόμεθα. Καρπούμεθα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὑπακοῆς ἐκείνου.

Ἐδ. 20. ***Νόμος δὲ παρεισῆλθεν, ἵνα πλεονάση τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασαν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις.*** Εἰς τὸ σχέδιον αὐτό, ὅπερ ἐξέθεσεν ὁ Ἀπόστολος τῆς πτώσεως καὶ καταχρίσεως διὰ τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς δικαιώσεως διὰ τοῦ Χριστοῦ, ποίαν θέσιν δύναται νὰ ἔχῃ ὁ Νόμος; Πρὸς ποῖον σκοπὸν ἐδόθη; Ὁ Νόμος ***παρεισῆλθεν,*** ἔγεινε τρόπον τινὰ μία παρενθετικὴ εἰσαγωγὴ τῆς οἰκονομίας αὐτῆς τοῦ Νόμου, διὰ νὰ ***πλεονάσῃ,*** ἤτοι, νὰ ἐκδηλωθῇ εἰς τὸ πλῆρες, ἡ ἁμαρτία. Ὄχι ὅτι ὁ Νόμος ἐδημιούργησε τὴν ἁμαρτίαν ἢ ὅτι συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ πολλαπλασιασθῇ, ἀλλὰ εἰς τὸ ***νὰ φανερωθῇ*** ὅλη της ἡ ἔκτασις καὶ νὰ γείνῃ γνωστὴ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ παραβάτου ἀνθρώπου. Ἡ παράβασις καὶ ἡ ἁμαρτία ὑπῆρχε καὶ πρὸ τοῦ Νόμου, ἀλλ' ὁ Νόμος ἀπεκάλυψε τὴν ἁμαρτίαν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος καὶ μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν αὐτήν, ἐπιμένων ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἐπιτείνει καὶ πολλαπλασιάζει τὴν ἐνοχήν του. Ὁπωσδήποτε ὅμως ἡ χάρις, παρουσιαζομένη πρὸ τῆς καταστάσεως αὐτῆς τοῦ ἀνθρώπου, λάμπει ἀκόμη καθαρώτερον. Διότι ἐνῷ ἡ ἁμαρτία πλεονάζει, ἡ χάρις ὑπερπερισσεύει ὅπως τὴν ὑπερκινήσῃ καὶ τὴν ὑπερκαλύψῃ. Μανθάνομεν λοιπὸν ἐδῶ ὅτι ἡ καταδίκη, τὴν ὁποίαν ὁ Νόμος ἐκφέρει ἐναντίον ἡμῶν, δὲν εἶναι ἡ κατάστασις εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε προορισμὸν ὁ Νόμος νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ· ὁ σκοπός του ἦτο ὅπως ἀφοῦ μᾶς ἀποδείξῃ πλήρως τὴν δυστυχίαν μας, μᾶς καταστήσῃ αἰσθητὴν τὴν ἀνάγκην Σωτῆρος καὶ μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς τὸν Χριστόν, τὸν δυνάμενον νὰ μᾶς σώσῃ εἰς τὸ παντελές,

Ἐδ. 21. ***Ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν*** (Α'. Κορ, ιε'. 56), καὶ ὁ θάνατος δὲν ἔχει δύναμιν εἰμὴ διὰ τῆς ἁμαρτίας· ἡ ἁμαρτία λοιπὸν ἀσκεῖ τὴν δύναμίν της διὰ τοῦ θανάτου, ἐν τῷ ὁποίῳ κατέχει τὸν θρόνον. Ἀντιθέτως ἡ χάρις, ἐκτοπίζουσα τὴν ἁμαρτίαν, καταργεῖ τὸν θάνατον καὶ λαμβάνει τὸν θρόνον, βασιλεύει πλέον εἰς ζωὴν αἰώνιον. Ἡ ἐκτόπισις αὐτὴ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου ὑπὸ τῆς χάριτος συνετελέσθη διὰ τῆς ***δικαιοσύνης*** τοῦ Ἰ. Χριστοῦ, δηλ. τοῦ ἔργου τῆς δικαιώσεως, τὸ ὁποῖον Ἐκεῖνος ἔκαμεν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς λοιπὸν καθ' ἣν ἡ χάρις ἀρχίζει νὰ κυριαρχῇ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἡ βασιλεία τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου ὑποχωρεῖ καὶ ἐξαφανίζεται.

Ἀδὰμ—Χριστός, πτῶσις—δικαίωσις, ἁμαρτία—χάρις, θάνατος—ζωὴ αἰώνιος. Εἰς τὴν πρώτην κατάστασιν εὑρισκόμεθα ὅλοι. Εἰς τὴν δευτέραν δυνάμεθα νὰ εἰσέλθωμεν ὅλοι. Εἰς ποίαν ἐκ τῶν δύο ἐπιθυμεῖς νὰ εὑρεθῇς, ἀναγνῶστα; Θὰ παραμείνῃς εἰς τὴν παρακοὴν ἢ θὰ δεχθῇς τὴν δικαίωσίν σου διὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ θὰ εἰσέλθῃς εἰς τὴν ζωὴν τῆς ὑπακοῆς, τῆς ὁποίας τὸ τέλος εἶναι ζωὴ αἰώνιος; Εἶσαι ὑπεύθυνος. Κάμε τὴν ἐκλογήν σου. ***Μιχ. Β. Κυριακάκης.***

(ἀκολουθεῖ)

ΠΟΙΚΙΛΑ

— ***Ἡ Ἁγία Γραφὴ εἰς τὸ γραμμόφωνον.*** Ἡ Ἀμερικανικὴ Βιβλικὴ Ἑταιρεία πέρυσι προέβη εἰς μίαν σημαντικὴν καινοτομίαν διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Θείου Λόγου μεταξὺ τῶν τυφλῶν. Ἔχει μὲν ἐκδώσει ἀπὸ ἐτῶν ὁλόκληρον τὴν Ἁγ. Γραφὴν μὲ ἐκτύπους χαρακτῆρας, τοὺς ὁποίους δύνανται οἱ τυφλοὶ νὰ ἀναγινώσκουν διὰ τῶν δακτύλων των. Τὸ αὐτὸ ἔπραξε καὶ ἡ Βρεττανικὴ Βιβλικὴ Ἑταιρία. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὰ οὕτω πως τυπωμένα κείμενα πρέπει νὰ ἦναι ἀραιωμένα τὰ γράμματα, διὰ νὰ δύναται ὁ δάκτυλος τοῦ τυφλοῦ νὰ τὰ ξεχωρίζῃ, μία ὁλόκληρος Βίβλος καταντᾷ νὰ ἀποτελῆται ἀπὸ 10—15 τόμους μεγάλου σχήματος (4ου) καὶ συνεπῶς πολὺ δαπανηρά. Τὸ κόστος μιᾶς τοιαύτης ὁλοκλήρου Βίβλου ἀνέρχεται εἰς ἀρκετὰ δολλάρια καὶ εἶναι ἑπομένως ὀλίγοι οἱ δυνάμενοι νὰ τὴν ἀγοράσουν, ἂν καὶ ἡ Ἑταιρία εἰς τοὺς ἀπόρους τυφλοὺς παρέχει ἔκπτωσιν γενναίαν ἐπὶ τοῦ κόστους, πολλοὶ δὲ εὐσεβεῖς πλούσιοι συνεισφέρουν εἰς τὴν Ἑταιρίαν γενναῖα ποσὰ ὅπως δίδωνται ἀκόμη καὶ δωρεὰν τοιαῦται Γραφαὶ καὶ Εὐαγγέλια εἰς τοὺς τυφλοὺς τοὺς μὴ δυναμένους νὰ τὰ ἀγοράσουν.

Διὰ τοῦτο ἡ Ἑταιρία ἔχει ἤδη καταρτίσει δίσκους γραμμοφώνου περιλαμβάνοντας ἓν ὁλόκληρον βιβλίον τῆς Ἁγ. Γραφῆς, οἱ ὁποῖοι δίσκοι δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν εἰς τὰ γραμμόφωνα, ἅτινα παρέχει εἰς εὐτελῆ τιμὴν ἡ Ἀμερικανικὴ Κυβέρνησις διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν τῶν τυφλῶν. Τοιοῦτοι δίσκοι φέρουν ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν προσόψεών των τὰς γραμμοφωνικὰς γραμμὰς τῶν ἱερῶν κειμένων (εἰς Ἀγγλικὴν γλῶσσαν, ἐννοεῖται) καὶ πωλοῦνται εἰς τιμήν, ἥτις ἀντιπροσωπεύει τὸ ἓν τέταρτον τοῦ κόστους των. Καὶ οὕτως οἱ τυφλοὶ τώρα ἐμποροῦν ὁποτεδήποτε θέλουν νὰ ἀκούουν ἀναγινωσκόμενον εὐκρινῶς οἱονδήποτε βιβλίον τῆς Ἱ. Βίβλου, χωρὶς νὰ κοπιάζουν νὰ τὸ ἀναγινώσκουν διὰ τῆς ψηλαφήσεως τῶν χαρακτήρων, ἥτις εἶναι μέθοδος βραδεῖα καὶ κοπιαστική. Καὶ ἡ ζήτησις τῶν πλακῶν αὐτῶν εἶναι μεγάλη ἐκ μέρους τῶν δυστυχῶν, οἵτινες εἶναι ἐστερημένοι τῆς ὁράσεως.

— Ἐγράφη πολλάκις εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅτι τὸ βιβλίον τοῦ Χίτλερ «Ὁ ἀγών μου» (τὸ ὁποῖον μάλιστα μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν τῆς λεγομένης «Νεο-γερμανικῆς» θρησκείας ἰσχύει ἀντὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ ἐτοποθετήθη ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης τῶν ἐκκλησιῶν των εἰς ἀντικατάστασιν τῆς Γραφῆς) ἔχει τὴν μεγίστην κυκλοφορίαν ἐν Γερμανίᾳ. Τοῦτο θὰ ἦτο καθ' ὁλοκληρίαν πιστευτόν, δοθέντος τοῦ Ναζικοῦ ἐκεῖ καθεστῶτος. Ἐν τούτοις, κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῆς Πρωσσικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας, αἱ πωλήσεις τῆς Ἁγ. Γραφῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος (1,700,000 ἀντιτύπων) ὑπερέβησαν τὰς τοῦ «Ἀγῶνος» τοῦ Χίτλερ κατὰ 200,000 ἀντιτύπων. Καὶ ἡ ἀνωτέρω ἔκθεσις παραιτέρω τονίζει ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1933, ὅτε ἐγκαθιδρύθη τὸ καθεστὼς τοῦ Ναζισμοῦ, ἡ κυκλοφορία τῶν Ἱ. Γραφῶν ηὔξησεν ἀλματωδῶς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ζητοῦμεν συγγνώμην παρὰ τῶν κ. κ συνδρομητῶν μας διὰ τὴν βραδύτητα, μὲ τὴν ὁποίαν περιέρχεται εἰς αὐτοὺς τὸ παρὸν τεῦχος. Ἡ βραδύτης αὐτὴ δὲν προέρχεται ἐξ ὑπαιτιότητος ἡμῶν ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅτι τὰ Ἑλληνικὰ ταχυδρομεῖα ἀπὸ τῆς κηρύξεως τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου δὲν ἐδέχοντο πρὸς διαβίβασιν ἔντυπα, λόγῳ τῆς ἀπασχολήσεως τῶν ταχυδρομείων διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ.